

ยังไม่มีผู้ใดมาแสดงหลักฐานการเป็นเจ้าของเพื่อรับสัตว์คืนให้สัตว์นั้นตกเป็นของเทศบาล..... แต่ถ้าการกักสัตว์ไว้
อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่สัตว์นั้นหรือสัตว์อื่น หรือต้องเสียค่าใช้จ่ายเกินสมควร เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะจัดการขาย
หรือขายทอดตลาดสัตว์นั้นตามควรแก่กรณีก่อนถึงกำหนดเวลาดังกล่าวก็ได้ เงินที่ได้จากการขายหรือขาย
ทอดตลาดเมื่อได้หักค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาดและค่าเลี้ยงดูสัตว์แล้วให้เก็บรักษาไว้แทนสัตว์

ในกรณีที่มิได้มีการขายหรือขายทอดตลาดสัตว์ตามวรรคหนึ่งและเจ้าของสัตว์มาขอรับสัตว์คืน
ภายในกำหนดเวลาดามวรรคหนึ่ง เจ้าของสัตว์ต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการเลี้ยงดูสัตว์ให้แก่เทศบาล.....
ตามจำนวนที่ได้จ่ายจริงด้วย

ในกรณีที่ปรากฏว่าสัตว์ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นพบนั้นเป็นโรคติดต่ออันอาจเป็นอันตรายต่อ
ประชาชน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจทำลายหรือจัดการตามที่เห็นสมควรได้(บัญญัติตามมาตรา 30 พรบ.สธ.)

ข้อ 7 ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ปฏิบัติ
หน้าที่ตามมาตรา 44 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ในเขตอำนาจของเทศบาล.....
ในเรื่องใดหรือทุกเรื่องก็ได้(บัญญัติตามมาตรา 44 วรรคสอง พรบ.สธ.)

ข้อ 8 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเทศบัญญัตินี้ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในบทกำหนดโทษ
แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535
(บทกำหนดโทษของกรณีการฝ่าฝืนข้อกำหนดของท้องถิ่นตามมาตรา 29 คือ โทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท ตาม
มาตรา 73 วรรคสอง)

ข้อ 9 ให้นายกเทศมนตรี.....รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัตินี้และให้มีอำนาจออก
ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศหรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามเทศบัญญัตินี้

ประกาศ ณ วันที่.....

(ลงชื่อ)
(.....)
นายกเทศมนตรี.....

เห็นชอบ

(ลงชื่อ)
(.....)
ผู้ว่าราชการจังหวัด.....

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๘๑๐.๕/ว ๐๑๒๐

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอักษะรังค์ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๒ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง แนวทางการดำเนินงานป้องกัน และควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการดำเนินงานป้องกัน และควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยปัจจุบันสถานการณ์ความรุนแรงของการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าของประเทศไทยยังมีแนวโน้มสูงขึ้น ประกอบกับองค์การอนามัยโลก (WHO) และองค์การควบคุมโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) ได้ตกลงร่วมกันกำหนดเป้าหมายให้ประเทศที่มีอุบัติการณ์ของโรคจะต้องร่วมมือกันกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไปภายใน พ.ศ. ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐) ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับข้อตกลงดังกล่าว

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้ว เพื่อให้การดำเนินงานการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ จึงขอความร่วมมือจังหวัดแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานป้องกัน และควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ)

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น

โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๒๑๓๔

แนวทางการดำเนินงานป้องกัน และควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การอนามัยโลก (WHO) และองค์การควบคุมโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) ได้ตกลงร่วมกันกำหนดเป้าหมายให้ประเทศที่มีอุบัติการณ์ของโรคจะต้องร่วมมือกันกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไปภายใน พ.ศ. ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐) ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับข้อตกลงดังกล่าว

กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทยได้ร่วมกันลงนามบันทึกความร่วมมือการกำจัดโรคพิษสุนัขบ้า เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๕ ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันดำเนินการโครงการรณรงค์ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าอย่างต่อเนื่องมาเป็นประจำทุกปี

สถานการณ์การเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ ข้อมูลจากกรมปศุสัตว์ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๕๙ ถึงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๙ มีจำนวนตัวอย่างหัวสัตว์ที่ให้ผลบวกต่อโรคพิษสุนัขบ้าจำนวน ๕๙๓ ตัวอย่าง เฉลี่ย ๕๙ ตัวอย่างต่อเดือน นับเป็นจำนวนสูงที่สุดในรอบ ๑๕ ปี

ทั้งนี้ กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและระงับโรคติดต่อ หรืออำนาจหน้าที่ในด้านการสาธารณสุขไว้ ได้แก่

- มาตรา ๖๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติม

- มาตรา ๕๐ (๔) มาตรา ๕๓ (๑) มาตรา ๕๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๑๖ และแก้ไขเพิ่มเติม

- กฎกระทรวง พ.ศ. ๒๕๔๑ (๑๔) ในมาตรา ๔๕ (๘) แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ และแก้ไขเพิ่มเติม

- มาตรา ๖๒(๑๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม

ประกอบกับพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น สัตวแพทย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

ในการนี้ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕ (เรื่องเสร็จที่ ๔๔๒/๒๕๕๙) คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑ และคณะที่ ๑๐ ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายฉบับได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและระงับโรคติดต่อหรืออำนาจหน้าที่ในด้านการสาธารณสุขไว้ อีกทั้งบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น สัตวแพทย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องดำเนินการหลายประการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งเป็นโรคติดต่อตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่ออีกด้วย

๑. แผนยุทธศาสตร์การดำเนินการโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธาน ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จเจ้าสุทธานุกาญจนา เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ปี ๒๕๖๐ - ปี ๒๕๖๓

.....

วิสัยทัศน์ กำจัดโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไปจากประเทศไทย ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ประเด็นยุทธศาสตร์

- ๑. การเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์
- ๒. การจัดการระบบศูนย์พักพิงสัตว์
- ๓. การเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุม และดูแลรักษาโรคพิษสุนัขบ้าในคน
- ๔. การขับเคลื่อนการดำเนินงานโรคพิษสุนัขบ้าในท้องถิ่น
- ๕. การประชาสัมพันธ์
- ๖. การบูรณาการและการบริหารจัดการข้อมูลโรคพิษสุนัขบ้า
- ๗. การติดตามและประเมินผล
- ๘. การพัฒนานวัตกรรมและถ่ายทอดเทคโนโลยี

เป้าประสงค์ ไม่มีคนและสัตว์เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าอย่างยั่งยืน

๑. การบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือปรับแผนพัฒนาท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการบรรจุหรือปรับแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มี "โครงการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า" อาจกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือยุทธศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๘๑๐.๓ /ว ๕๗๗๗ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙ เรื่องชักชวนแนวทางการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

๒. การจัดทำเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติ

๒.๑ นำแผนงาน/โครงการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี เป็นแนวทางในการจัดทำข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๒ โครงการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าให้ระบุกิจกรรมและค่าใช้จ่ายทั้งหมดตามปีงบประมาณ เช่น

๑) รายการค่ายาและเวชภัณฑ์ เช่น ค่าวัคซีนพิษสุนัขบ้า ค่าวัสดุการแพทย์ ค่าใบรับรองการฉีดวัคซีน เครื่องหมายประจำตัวสัตว์ ฯลฯ

๒) รายการค่าวัสดุประชาสัมพันธ์ เช่น แผ่นไว้มิลประชาสัมพันธ์ แผ่นพับประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

๓) รายการค่าวัสดุอื่นๆ

หรือรายการอื่นๆ ตามความจำเป็นและเหมาะสม

๒.๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งงบประมาณการดำเนินงานโครงการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในหมวดค่าใช้สอย ประเภทรายจ่ายเกี่ยวเนื่องการปฏิบัติราชการที่ไม่เข้าลักษณะรายจ่ายหมวดอื่นๆ โดยถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ และแก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๓

๒.๔ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสนับสนุนงบประมาณในการลดจำนวนประชากรสัตว์ (ฉีดวัคซีนก่าเนิด ทำหมันสัตว์ ฯลฯ) โดยตั้งงบประมาณไว้ในหมวดเงินอุดหนุน เพื่อให้หน่วยงานปศุสัตว์ทำโครงการมาขอรับการสนับสนุนงบประมาณฯ ทั้งนี้ต้องดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๙

๓. การจัดทำโครงการ

๓.๑ การจัดทำวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดซื้อวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าได้โดยปฏิบัติ ดังนี้

๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสำรวจข้อมูลจำนวนสุนัขและแมว แล้วจัดเก็บรวบรวมไว้เป็นระบบข้อมูลจำนวนสุนัขและแมว และ/หรือขึ้นทะเบียนในฐานข้อมูลของ Thai Rabies.net ของกรมปศุสัตว์

๒) ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีสัตวแพทย์หรือบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหนังสือขอความร่วมมือจากหน่วยงานปศุสัตว์ในเขตพื้นที่ เพื่อขอรับการสนับสนุนบุคลากร และอื่นๆ สำหรับการรณรงค์ป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

๓) จัดซื้อวัคซีน เวชภัณฑ์และวัสดุ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๕๘

๓.๒ การประชาสัมพันธ์ให้เจ้าของสัตว์มีความรับผิดชอบต่อสัตว์เลี้ยง นำสัตว์เลี้ยงมารับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕

/๔.การประกาศ...

๔. การประกาศใช้ข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดทำข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ หมวด ๖ การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ และประกาศให้ประชาชนในเขตพื้นที่รับทราบ รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

๕. การฉีดวัคซีนให้สัตว์

๕.๑ สัตว์จรจัดหรือสัตว์ที่อยู่ในสถานที่สาธารณะ เช่น วัด โรงเรียน สวนสาธารณะ ฯลฯ สามารถดำเนินการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าได้

๕.๒ สัตว์มีเจ้าของ

๑) กรณีไม่มีประกาศจากอธิบดีกรมปศุสัตว์ ตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕ เจ้าของสัตว์ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕

๒) กรณีมีประกาศจากอธิบดีกรมปศุสัตว์ตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าโดยไม่ต้องเรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕

การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้นำส่งเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเภทค่าธรรมเนียม โดยไม่ต้องตราข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมดังกล่าว

๕.๓ กรณีพบสัตว์ที่มีอาการของโรคพิษสุนัขบ้า หรือพบตัวอย่างหัวสัตว์ที่ให้ผลบวกต่อโรคพิษสุนัขบ้า (rabies case) ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและต้องดำเนินการควบคุมการระบาดของโรค (Ring Vaccine) ควรขอรับการสนับสนุนบุคลากรและวัคซีนจากหน่วยงานปศุสัตว์ ในการดำเนินการควบคุมการระบาดของโรค (Ring Vaccine) ในรัศมี ๓ กิโลเมตรจากสถานที่หรือแหล่งที่พบโรค

๖. การประเมินผลโครงการ

๑) สรุปลผลสำเร็จการดำเนินงานตามโครงการ

๒) ประเมินความคุ้มค่าโครงการ

๓) ประเมินความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่

๔) จัดทำฎีกาเบิกจ่ายเงิน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘

*****

การดำเนินงาน	เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ที่	ปี ๒๕๖๐			ปี ๒๕๖๑			ปี ๒๕๖๒		
		ข้อมูลเดิม	เพิ่มเติม	รวม	ข้อมูลเดิม	เพิ่มเติม	รวม	ข้อมูลเดิม	เพิ่มเติม	รวม
๘. ระบบสุขภาพระดับอำเภอ (District Health System : DHS) ในพื้นที่จังหวัดเสียมราฐ * มีแผนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า	๑,๓,๔, ๕,๖,๗			๕๐%			๕๕%			๑๐๐%
๘. ให้ความรู้ประชาชน/ผลิตสื่อ/โลโก้โครงการ	๓,๔,๘			๑๐๐%			๑๐๐%			๑๐๐%
๘.๑ สื่อด้านแบบอาสาสมัคร (อสม.)										
๘.๒ สื่อถึงประชาชนทั่วไป										
๘.๓ สื่อถึงผู้นำสง.										
๑๐. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อมูลผู้ติดเชื้อเพื่อความคุ้มครองและลดการปล่อยสัตว์	๔									
๑๐.๑ พื้นที่เสี่ยง				๕๐%			๕๐%			๕๐%
๑๐.๒ พื้นที่อื่น ๆ				๕๐%			๕๐%			๕๐%
๑๑. มีการบูรณาการและบริหารจัดการข้อมูล	๖									
๑๑.๑ มีระบบฐานข้อมูลเพื่อการจัดการ		มี		มี			มี			มี
๑๑.๒ ตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์		มี		มี			มี			มี
๑๒. ตรวจสอบข้อมูลร่วมกัน	๘	๐		๐			๑๐๐%			๑๐๐%

๒. โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้าตามพระปณิธาน ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ปี ๒๕๖๐ - ปี ๒๕๖๓

๒.๑ ที่มาและการวิเคราะห์สถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าในประเทศไทย

๒.๑.๑ ที่มา:

ด้วย ศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงมีพระปณิธานเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในการดูแลทุกข์สุขของพสกนิกรชาวไทย รวมถึงสรรพชีวิตภายใต้ร่มพระบารมีให้ได้รับความผาสุก トラบจนทุกวันนี้ และขออัญเชิญพระกระแสรับสั่งเมื่อครั้งเสด็จทอดพระเนตรการดำเนินงานของศูนย์ดูแลสุนัขจรจัดของกองทัพเรือ ณ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๙ ว่า “ทรงห่วงใยปัญหาโรคพิษสุนัขบ้าที่เป็นปัญหาสำคัญของชาติ” และทรงมีพระประสงค์ให้โรคพิษสุนัขบ้าหมดไปจากประเทศไทย โดยต้องค่อยเป็นค่อยไป สัตวแพทย์ควรมีบทบาทในการช่วยดำเนินการ

รัฐบาลได้น้อมรับใส่เกล้าฯ สอนองพระปณิธาน และ ฯ พณา นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งที่ ๒๑๔/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙ แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี และทรงมีพระกรุณาธิคุณรับเป็นประธานกรรมการฯ พร้อมพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์ ทรงร่วมเป็นรองประธานฯ เพื่อให้การขับเคลื่อนโครงการฯ เห็นผลเป็นรูปธรรม โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการจากสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย และกรม กองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น เพื่อเป็นการน้อมเกล้าจารึกพระเกียรติคุณที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทย และสรรพชีวิต เนื่องในโอกาสวันมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖๐ พรรษา ของศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ในวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ รัฐบาลเห็นสมควรดำเนินการโครงการ สัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เพื่อเผยแพร่พระเกียรติคุณให้ปรากฏสืบไป

๒.๒ สถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าในประเทศไทย

๒.๒.๑ สถานการณ์โรคในสัตว์: แนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้นและขยายพื้นที่มากขึ้น

แม้ว่าสถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์จะลดความรุนแรงลงจากอดีตเป็นอย่างมาก จากที่มีตัวอย่าง หัวสัตว์ที่ให้ผลบวกมากถึง ๑,๑๑๕ ตัวอย่างในปี ๒๕๔๐ ลดลงมาอยู่ในระดับต่ำสุดในปี ๒๕๕๖ ที่พบตัวอย่าง หัวสัตว์ที่ให้ผลบวกเพียง ๑๐๒ ตัวอย่าง สอดคล้องกับร้อยละของตัวอย่างที่ให้ผลบวกจากเดิมที่ประมาณร้อยละ ๒๕-๔๕ ในช่วงปี ๒๕๓๖-๒๕๔๖ ลดลงมาเหลือร้อยละ ๕ โดยประมาณ ในช่วงหลังจากปี ๒๕๔๖ เป็นต้นมา

แต่สถานการณ์ในช่วง ๓ ปีที่ผ่านมาจากปี ๒๕๕๖-๒๕๕๘ พบว่าจำนวนตัวอย่างหัวสัตว์ที่ให้ผลบวกต่อโรคพิษสุนัขบ้า มีจำนวนเพิ่มขึ้นในแต่ละปี ๑๐๒, ๒๕๐ และ ๓๓๐ ตัวอย่างตามลำดับ และที่สำคัญในปี ปัจจุบันตั้งแต่ต้นปีจนถึง ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ พบว่ามีตัวอย่างที่ให้ผลบวกมากถึง ๔๕๖ ตัวอย่าง เฉลี่ย ๔๕ ตัวอย่างต่อเดือน และมีแนวโน้มว่าจะมีจำนวนมากกว่า ๕๐๐ ตัวอย่าง ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เริ่มทวีความรุนแรงและน่าเป็นห่วง เนื่องจากจำนวนตัวอย่างที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๕๙ เป็นจำนวนที่สูงที่สุดในรอบ ๑๔ ปี นับตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ เป็นต้นมา โดยพื้นที่ที่พบโรคหนาแน่น ใน ๓ กลุ่มจังหวัด ได้แก่กรุงเทพมหานครและจังหวัดในภาค

ตะวันออกซึ่งมีพื้นที่ใกล้เคียงกับกรุงเทพมหานคร เช่น ชลบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ ปราจีนบุรี รongลงมา ได้แก่กลุ่มจังหวัดสงขลาและพื้นที่รอบจังหวัดสงขลา ได้แก่ สุราษฎร์ธานี ปัตตานี ตรัง และกระจายในกลุ่มจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ ยโสธร และอุบลราชธานี แต่ที่น่าสนใจก็คือพื้นที่ตำบลหรืออำเภอที่พบโรคในปี ๒๕๕๘ พบว่ามีการเกิดโรคซ้ำและมีจำนวนตัวอย่างที่ให้ผลบวกมากขึ้นในปี ๒๕๕๙ นอกจากนี้ ยังพบการกระจายตัวของโรคไปในพื้นที่ที่ไม่พบโรคในรอบ ๒ ปีในทั่วทุกภาค เช่น กาญจนบุรี กำแพงเพชร นครพนม ประจวบคีรีขันธ์ พระนครศรีอยุธยา อุตรดิตถ์ เป็นต้น ในด้านชนิดสัตว์ที่พบโรคพบว่า ตัวอย่าง สุนัข ยังคงเป็นสัตว์ที่ให้ผลบวกมากที่สุด ร้อยละ ๙๐ แต่ที่น่าสนใจคือ ตัวอย่างที่ให้ผลบวกจากโค พบว่าสูงขึ้นในช่วง ๔ ปีที่ผ่านมา โดยพบร้อยละ ๕ จากตัวอย่างที่ให้ผลบวกทั้งหมด มากกว่าแมวที่ร้อยละ ๔ ในส่วนของความเป็นเจ้าของและประวัติการได้รับวัคซีน ในตัวอย่างที่ให้ผลบวกในรอบ ๔ ปีล่าสุด (๒๕๕๖- ตุลาคม ๒๕๕๙) พบว่าเป็นตัวอย่างจากสัตว์ที่มีเจ้าของมากกว่าร้อยละ ๕๕ มากกว่าตัวอย่างจากสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของที่ร้อยละ ๓๗ และไม่ทราบความถี่เจ้าของร้อยละ ๘ ส่วนประวัติการได้รับวัคซีนพบว่าผู้ส่งตัวอย่างไม่ทราบประวัติการทำวัคซีนในสัตว์ที่ให้ผลบวกร้อยละ ๔๔ และไม่ฉีดร้อยละ ๓๙ และเมื่อนำมาคิดเฉพาะตัวอย่างที่ให้ผลบวกและเป็นสัตว์มีเจ้าของพบว่า ไม่ทราบประวัติวัคซีนร้อยละ ๕๘ และไม่ฉีดร้อยละ ๑๓ จากข้อมูลทั้งหมดข้างต้นดังกล่าวทำให้เราทราบถึงความรุนแรงและพื้นที่ที่พบโรค รวมทั้งกลุ่มเป้าหมาย เพื่อใช้ในวางแผนเพื่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒.๒ สถานการณ์โรคในคน: แนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้นและขยายพื้นที่มากขึ้น

จากข้อมูลระบบเฝ้าระวังโรค (รง ๕๐๖) สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค พบผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๙* จำนวน ๗, ๗, ๗, ๖, ๕ และ ๑๒ ราย ตามลำดับ ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา และตาก จังหวัดละ ๒ ราย จังหวัดสงขลา ระยอง ปราจีนบุรี สระแก้ว ศรีสะเกษ และกรุงเทพมหานคร จังหวัดละ ๑ ราย ถือว่ามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นและจากการวิเคราะห์ข้อมูลระบบรายงานผู้สัมผัสโรคพิษสุนัขบ้า (ร.๓๖) ของสำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรคระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๙* พบผู้มารับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าจำนวน ๑๓๙,๐๖๖ ๑๖๗,๖๒๕ ๑๕๗,๐๙๑ ๑๖๖,๓๗๖ ๑๖๓,๗๘๙ และ ๑๒๒,๑๕๘ ราย ตามลำดับ ลักษณะการกระจายข้อมูลพบผู้ถูกกัดมารับวัคซีนเฉลี่ยเดือนละ ๑๒,๐๐๐ - ๑๔,๐๐๐ ราย โดยพบมากในกลุ่มอายุ ๑-๕ ปี, ๕๖-๕๕ ปี, ๖-๑๐ ปี และ ๓๖-๔๕ ปี ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าประชากรทุกกลุ่มอายุมีโอกาสเกิดโรคได้ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ กรมควบคุมโรค ทำการสำรวจความรู้และทัศนคติของประชาชนเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า จำนวน ๓,๐๒๔ ตัวอย่าง พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าไม่ถูกต้องเช่น คิดว่าโรคพิษสุนัขบ้ารักษาได้ (ร้อยละ ๓๒.๔) มีการล้างแผล ใส่ยา ไปหาหมอเมื่อถูกสัตว์กัดข่วน (ร้อยละ ๓๙.๖) เป็นต้น และจากรายงานการเฝ้าระวังโรคของสำนักระบาดวิทยา ตั้งแต่ปี ๒๕๕๖-๒๕๕๘ พบว่าปัจจัยสำคัญของผู้เสียชีวิต คือการไม่ดูแลรักษาบาดแผลหลังสัมผัสโรค ไม่ได้รับการฉีดวัคซีน หรือฉีดวัคซีนไม่ครบถ้วนตามแนวทางเวชปฏิบัติโรคพิษสุนัขบ้า และยังพบว่าผู้สัมผัสโรคทั้งหมดจะเสียชีวิตหลังสัมผัสโรคไม่เกิน ๑ ปี (* ข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๑ ม.ค. - ๓๐ พ.ย. ๕๙)

๒.๓ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาคนถูกสุนัขกัดในประเทศไทย นับว่าเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญมากอย่างหนึ่ง ผู้ที่ถูกสุนัขกัดในแต่ละปีมีจำนวนเท่าใดไม่สามารถตอบได้ เนื่องจากไม่ได้อยู่ในระบบที่ต้องรายงาน แต่จากข้อมูลผู้ถูกสุนัขกัดที่มารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสถานบริการของกระทรวงสาธารณสุข (ระบบรายงาน ร.๓๖)

พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี หากรวมผู้ที่ไปรับบริการจากสถานบริการของมหาวิทยาลัยและเอกชนด้วยแล้ว ประมาณการว่าน่าจะถึงปีละ ๕ แสนคน ซึ่งรัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นเงินสูงถึง ๑,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี นับว่าเป็นภาระที่รัฐบาลต้องนำเงินภาษีอากรมาใช้จ่ายเพื่อการนี้เป็นจำนวนมาก หากมีผู้ถูกสุนัขกัดและผู้ที่ต้องได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าลดลง ค่าใช้จ่ายที่ลดลงจะได้นำไปทำประโยชน์อื่น ๆ ได้มากมาย ผู้ที่มาขอรับบริการเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการดูแลบาดแผล และไม่ได้รับการฉีดวัคซีนอย่างถูกต้อง ทำให้ยังมีผู้เสียชีวิตด้วยโรคนี้อย่างต่อเนื่องตลอดมา จากรายงานการสอบสวนผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า พบว่า ถูกสุนัขอายุ ๑-๓ เดือนกัด แล้วไม่ไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกัน เนื่องจากไม่คิดว่าสุนัขจะเป็นโรคพิษสุนัขบ้าได้ เช่นเดียวกับที่มีคนเข้าใจผิดคิดว่าโรคนี้เป็นเฉพาะฤดูร้อนเท่านั้น จึงไม่สนใจที่จะไปพบแพทย์ เพื่อขอรับการฉีดวัคซีนเมื่อถูกสุนัขกัด

จากผลการศึกษาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของประชาชนไทยในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า พบว่า ครूरวเรือนส่วนใหญ่มีการเลี้ยงสุนัขหรือแมว และเลี้ยงสุนัขมากกว่าแมว ส่วนใหญ่เป็นสุนัขที่ขอมมาเลี้ยงและเก็บมาเลี้ยง เพื่อไว้เฝ้าบ้านและเลี้ยงไว้เป็นเพื่อน โดยคนภาคกลางเก็บมาเลี้ยงและเลี้ยงไว้เป็นเพื่อนสูงกว่าภาคอื่น และส่วนใหญ่เลี้ยงแบบปล่อยเป็นอิสระเข้าออกนอกบ้านได้ ในรอบปีที่ผ่านมาร้อยละ ๑๑.๙ ของครूरวเรือน มีสมาชิกถูกสัตว์กัด/ข่วน (ส่วนใหญ่เป็นสุนัข) ซึ่งส่วนใหญ่ ร้อยละ ๘๐.๑ ถูกกัด/ข่วน โดยสัตว์มีเจ้าของ ทั้งของตนเองและของผู้อื่น คนที่ถูกสุนัขกัดไปพบแพทย์ร้อยละ ๗๕ สำหรับคนที่ไม่ไปพบแพทย์ ไม่ไปเพราะคิดว่าแผลเล็กน้อย ไม่น่าติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า และสุนัขที่กัด เช่น ลูกสุนัข ไม่น่าจะเป็นโรคพิษสุนัขบ้า สาเหตุที่เจ้าของสุนัขไม่ได้พาสุนัขไปฉีดวัคซีน เนื่องจากไม่มีหน่วยงานมาให้บริการ สัตว์อายุน้อยกว่า ๒ เดือน และจับสัตว์ไม่ได้ นอกจากนี้พบว่าประชาชนมีความรู้ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการสังเกตอาการสุนัขที่สงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า สัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคพิษสุนัขบ้า การรักษาคนที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้า การปฏิบัติเมื่อถูกสัตว์ที่สงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้ากัด และไม่รู้ว่ามีกฎหมายบังคับให้เจ้าของนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ส่วนประชาชนที่มีอายุ ๗๖-๙๐ ปี เมื่อถูกสัตว์กัดแล้วไปพบแพทย์น้อยที่สุดเพียงร้อยละ ๒๕ ประชาชนที่อยู่ในภาคกลางเมื่อถูกสัตว์กัดแล้วไปพบแพทย์น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่น จะเห็นได้ว่าโรคนี้ยังเป็นปัญหาก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตคน สัตว์ และเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีนโยบายที่ชัดเจน แผนยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และกลยุทธ์ในการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากโรคพิษสุนัขบ้าเป็นได้ทั้งคนและสัตว์ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน ได้แก่ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดูแลการป้องกันควบคุมโรคในสัตว์ โดยออกพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นแม่บท ส่วนกระทรวงสาธารณสุขดูแลการป้องกันควบคุมโรคในคน โดยอาศัยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นแม่บท โดยทั้งสองหน่วยงานจะต้องประสานการปฏิบัติงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สถานเสาวภา สภากาชาดไทย สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน

ประกอบกับในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ องค์การอนามัยโลก (WHO) และองค์การควบคุมโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) ได้ตกลงร่วมกันกำหนดเป้าหมายให้ประเทศที่มีอุบัติการณ์ของโรคจะต้องร่วมมือกันกำจัดโรคนี้ให้หมดไปภายใน พ.ศ. ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐) ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศหนึ่งที่ยังคงพบโรคพิษสุนัขบ้าทั้งในคนและในสัตว์ กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงเร่งรัดการดำเนินงานป้องกันและควบคุม เพื่อให้โรคพิษสุนัขบ้าหมดไปจากประเทศไทย ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำแผนยุทธศาสตร์การกำจัดโรคพิษสุนัขบ้า เพื่อจะได้นำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งในประเทศและนอกประเทศ

๓. ประเด็นยุทธศาสตร์ ๘ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ เป้าประสงค์

ไม่พบโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ในประเทศไทย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาระบบการเฝ้าระวังโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ให้ครอบคลุม ถูกต้องทันเหตุการณ์ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. เพื่อพัฒนาการดำเนินงานด้านการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ให้มีภูมิคุ้มโรคและปลอดโรคพิษสุนัขบ้า
๓. เพื่อพัฒนาการดำเนินงานด้านการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์

๑. บูรณาการการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ในทุกระดับ
  - ๑.๑ การประชุมหารือ ซ้อมแผน และติดตามประเมินผล
  - ๑.๒ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร (อาสาสมัคร) ด้านโรคพิษสุนัขบ้าให้มีประสิทธิภาพในทุกระดับ
๒. การเฝ้าระวังโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์
  - ๒.๑ สร้างและพัฒนาศักยภาพเครือข่ายการเฝ้าระวังโรคให้มีประสิทธิภาพและทันเหตุการณ์ในทุกระดับ
  - ๒.๒ เพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาการตรวจวินิจฉัยโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ให้ได้มาตรฐานสากล มีความไวและจำเพาะสูง รวดเร็ว และเชื่อถือได้
  - ๒.๓ สร้างแรงขับเคลื่อนให้ประเทศไทยเป็นผู้นำที่มีความพร้อมทางด้านห้องปฏิบัติการตรวจวินิจฉัย และทดสอบโรคพิษสุนัขบ้า โดยสร้างและพัฒนาห้องปฏิบัติการอ้างอิงสำหรับตรวจโรคพิษสุนัขบ้าในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตามข้อกำหนดขององค์การสุขภาพสัตว์โลก (OIE)
  - ๒.๔ เพิ่มประสิทธิภาพระบบการเก็บและส่งตัวอย่าง ระบบการแจ้งพบสัตว์สงสัยเป็นโรคพิษสุนัขบ้า ระบบรายงานผลการตรวจและแจ้งเตือนการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า (Early Warning System)
  - ๒.๕ เพิ่มประสิทธิภาพการเฝ้าระวังโรคและสอบสวนโรคพิษสุนัขบ้า
  - ๒.๖ เพิ่มพูนและพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ให้ครอบคลุมทุกด้าน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการควบคุม ป้องกัน และเฝ้าระวังโรคพิษสุนัขบ้า ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
๓. การป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์
  - ๓.๑ บริหารการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้ครอบคลุมจำนวนประชากรสุนัขและแมว
    - ๓.๑.๑ กรมปศุสัตว์ดำเนินการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่เสี่ยงและพื้นที่เกิดโรคให้ครอบคลุมจำนวนประชากรสุนัขและแมวย้อยละ ๑๐๐
    - ๓.๑.๒ ส่งเสริมการดำเนินการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ทั่วไปให้ครอบคลุมจำนวนประชากรสุนัขและแมวย้อยละ ๑๐๐
  - ๓.๒ บริหารจัดการเพื่อควบคุมและลดจำนวนประชากรสุนัขและแมว
  - ๓.๓ ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสำรวจและขึ้นทะเบียนสุนัขและแมวในพื้นที่ความรับผิดชอบของท้องถิ่นนั้นๆ

๔. การควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์

- ๔.๑ สร้างและพัฒนาศูนย์บัญชาการเพื่อบริหารจัดการและกำกับติดตามการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าภายในจังหวัดให้มีประสิทธิภาพ
  - ๔.๒ บริหารจัดการสถานที่กักสำหรับสัตว์ที่ถูกกัด สัตว์ที่สัมผัสโรค และสัตว์กลุ่มเสี่ยงในพื้นที่เกิดโรค เพื่อให้ได้รับการฉีดวัคซีนและควบคุมการเคลื่อนย้ายอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
- #### ๕. การประชาสัมพันธ์
- โดยการจัดทำสื่อเผยแพร่ และถ่ายทอดความรู้ด้านโรคพิษสุนัขบ้าอย่างมีประสิทธิภาพ
- #### ๖. การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๖.๑ ประชุมหารือเพื่อวางแนวทางการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรม และจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ และอื่นๆ
  - ๖.๒ ดำเนินงานตามแนวทางบังคับใช้กฎหมาย เช่น ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ และตระหนักดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด
  - ๖.๓ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน
- #### ๗. การสร้างพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า
- ๗.๑ วางแผน กำหนดงบประมาณ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน
  - ๗.๒ เตรียมพร้อมประกาศเป็นประเทศปลอดโรคพิษสุนัขบ้า ตามหลักเกณฑ์ขององค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE)
- #### ๘. การศึกษาวิจัยและพัฒนา
- ๘.๑ ศึกษาระดับภูมิคุ้มกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์
  - ๘.๒ ศึกษา KAP ของประชาชนเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า
  - ๘.๓ ศึกษาเทคนิคการทำหมันที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในประเทศไทย
  - ๘.๔ ศึกษาวิจัยเชิงสังคมเพื่อกำจัดโรคพิษสุนัขบ้า
  - ๘.๕ การทวนสอบความใช้ได้ของชุดตรวจระดับภูมิคุ้มกันโดยวิธี ELISA ในห้องตลาดเปรียบเทียบกับวิธีมาตรฐาน (Fluorescent antibody neutralization test, FAVN) ที่กำหนดโดยองค์การสุขภาพสัตว์โลก (OIE)
  - ๘.๖ โครงการพัฒนาวิธีการตรวจระดับภูมิคุ้มกันต่อโรคพิษสุนัขบ้าโดยวิธี ELISA เพื่อทดแทนการนำเข้าชุดตรวจสำเร็จรูปจากต่างประเทศ
  - ๘.๗ การจำแนกคุณลักษณะทางพันธุกรรมของเชื้อไวรัสพิษสุนัขบ้าในประเทศไทย เพื่อนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการควบคุมและเฝ้าระวังโรคในพื้นที่ และเฝ้าระวังการกลายพันธุ์ของเชื้อไวรัส
  - ๘.๘ การแยกเชื้อไวรัสพิษสุนัขบ้าสายพันธุ์ท้องถิ่นในประเทศไทย เพื่อคัดเลือกสายพันธุ์ที่จะใช้ในการพัฒนาการทำวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในอนาคต และเพื่อทำ vaccine matching ในการทดสอบประสิทธิภาพของวัคซีน และสามารถใช้เป็นเชื้อไวรัสอ้างอิงสำหรับการศึกษาต่อ ยอดของประเทศไทยได้ด้วย
  - ๘.๙ การพัฒนาเทคนิคการตรวจโรคพิษสุนัขบ้าด้วยวิธีทางอนุชีวโมเลกุลที่มีความไวสูง และสามารถตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสได้หลายชนิดจากการทดสอบ โดยวิธี Multiplex Real-time RT-PCR เพื่อให้สามารถตรวจคัดกรองโรคได้รวดเร็วและทันการณ์ ก่อนที่จะยับยั้งผล ด้วยวิธีมาตรฐานอีกครั้ง